

Examenverslag van geschiedenis vwo, eerste tijdvak (2026)

Beste leerling,

In dit examenverslag voor leerlingen proberen we een zo goed mogelijk antwoord te geven op de volgende vraag:

In hoeverre was het examen te maken met behulp van de op de cursus behandelde kennis & vaardigheden?

Om een zo duidelijk mogelijk verslag te maken, hebben we de vragen onderverdeeld in vier categorieën.

- I. Algemene (niet-vakgerelateerde) kennis & vaardigheden
- II. Alleen-kennis/aanpak-uit-de-cursus-vraag
- III. Een-stapje-extra-vraag
- IV. Niet voorgekomen in de cursus

De eerste categorie doet een beroep op algemene basisvaardigheden, welke we bekend veronderstellen. Categorie II en III zijn vragen die op te lossen zijn met de kennis en vaardigheden die je op de cursus geleerd hebt. De laatste categorie vragen is op de cursus niet aan bod gekomen. In *bijlage 1*, achteraan dit document, vind je een nadere toelichting van deze categorieën.

Het is belangrijk om te beseffen dat deze categorieën niets zeggen over de moeilijkheidsgraad van een vraag. Een vraag die rechtstreeks op te lossen valt met kennis en vaardigheden uit de cursus (categorie II) kan best een pittigere opgave zijn dan een vraag die niet is voorgekomen tijdens de cursus (categorie IV).

Mocht je vragen of opmerkingen hebben naar aanleiding van dit examenverslag, dan horen we dit uiteraard heel graag! Je mag ons hier altijd over mailen op info@sslleiden.nl.

Met vriendelijke groet,

Hans Huibregtse

opgave	vraag	aantal punten	categorie vraag	toelichting categorie keuze:
Door de tijd heen	1	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Bij deze opgave kon je het stappenplan uit de uitleg 'Chronologievragen', dat in de bijlagenbundel is behandeld, gebruiken om kernwoorden aan te strepen die in de uitleg voorkwamen. Door deze kernwoorden aan te strepen, kon je bepalen waar je de genoemde gebeurtenissen in de geschiedenis kon plaatsen. De volgende kernwoorden verwezen naar periodes uit de aantekeningen: (1) 'Verdrag van Versailles', (2) 'Napoleon' (3) 'Hanze', (4) 'Rampjaar', (5) 'Dertigjarige Oorlog', (6) 'Congres van Wenen'.
Prehistorie en oudheid	2	1	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de uitlegvideo 'Prehistorie en Oudheid', die op de vakpagina van onze website te vinden is en een onderdeel vormt van de voorbereidende opgaven, is het ontstaan van de democratie bij de oude Grieken besproken. In de bijlagenbundel is daarnaast het begrip 'oligarchie' besproken. Met behulp van stap 2 van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan de bron.
		1	III	Wat was/waren de extra denkstap(pen)? In de uitlegvideo 'Prehistorie en Oudheid', die op de vakpagina van onze website te vinden is en een onderdeel vormt van de voorbereidende opgaven, is het ontstaan van de democratie bij de oude Grieken besproken. Met behulp van stap 2 van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan de bron. De extra denkstap die je bij het tweede streepje kon zetten, was dat de werkwijze waarin burgers zonder opleiding mee konden praten over het bestuur van de stad ertoe kon leiden dat er mogelijk minder verstandige beslissingen genomen werden.
De middeleeuwen	3	1	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Deze vraag kon je maken door het stappenplan te gebruiken uit de uitleg 'Bronnen Beoordelen'. Bij het eerste streepje kon je het argument gebruiken dat de schrijver, vanuit zijn positie als monnik, reden heeft om te overdrijven.
		1	I	Welke algemene kennis & vaardigheden kon je gebruiken? De vaardigheden die je nodig had voor deze vraag waren logisch redeneren & tekstverklaren. Deze vaardigheden worden door het Cito als algemene vaardigheid beschouwd. Je kon uit de bron halen dat koning Harald zijn onderdanen kon bevelen om alleen Christus als God te vereren. Vervolgens kon je beredeneren dat het bekeren van de koning een effectieve methode was om het gehele volk te bekeren, aangezien de koning kon bepalen welk geloof zijn onderdanen moesten aanhangen.

	4	2	III	Wat was/waren de extra denkstap(pen)? In de uitlegvideo 'Middeleeuwen', die op de vakpagina van de website van SSL te vinden is en een onderdeel vormt van de voorbereidende opgaven, zijn de verspreiding van de islam en het bijbehorende kenmerkende aspect in de vroege middeleeuwen besproken. Daarnaast is hierin ook de herleving van handel en ambacht en het bijbehorende kenmerkende aspect in de late middeleeuwen behandeld. Met behulp van stap 2 van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan de bron. Met behulp van de tips uit het 'Cito-woordenboek' kon je bedenken dat het culturele doel zou gaan om geloof en dat het culturele doel zou gaan over geld en handel. De extra denkstap die je bij het eerste streepje kon zetten, was dat de verkoop van wapens aan de Arabische rijken ertoe kon leiden dat zij ook Venetië konden veroveren en bekeren tot de islam. De extra denkstap die je bij het tweede streepje kon zetten, was dat de Arabische rijken concurrenten waren voor de Venetiaanse handelaren.
	5	1	III	Wat was/waren de extra denkstap(pen)? In de uitleg 'Steden en Burgers' is in het blok 'Het begin van de steden' de Guldensporenslag besproken en in de bijlagenbundel is deze gebeurtenis verder uitgelegd. Met behulp van stap 2 van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan de bron. De extra denkstap die je hier kon zetten was dat het stadsbestuur wilde voorkomen dat hun eigen ambachtslieden geïnspireerd raakten door de Vlaamse ambachtslieden, zodat hun macht niet in gevaar zou komen.
Vroegmoderne tijd	6	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de uitleg 'Steden en Burgers' is in het blok 'Zelfstandige steden' het begrip 'bonum commune' besproken en is in het blok 'Stedenstrijd' besproken dat Antwerpen aan het begin van de 16e eeuw de belangrijkste handelsstad is in de Lage Landen, en niet meer Brugge. Met behulp van stap 2 van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan het gegeven.
	7	1	I	Welke algemene kennis & vaardigheden kon je gebruiken? De vaardigheden die je nodig had voor deze vraag waren logisch redeneren & tekstverklaren. Deze vaardigheden worden door het Cito als algemene vaardigheid beschouwd. Je kon uit de bron halen dat Manco Inco wordt ingewijd met een traditionele ceremonie. Vervolgens kon je beredeneren dat deze ceremonie hem hetzelfde aanzien geeft als eerdere vorsten, waardoor zijn benoeming geaccepteerd zal worden.
		2	IV	Niet voorgekomen op de cursus: In de uitleg '16e eeuw' is in het blok 'Renaissance' de Europese overzeese expansie besproken. Hierbij is echter niet het specifieke motief om het christendom te verspreiden besproken, omdat dit grotebakstof is.
		1	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de uitleg '16e eeuw' is in het blok 'Renaissance' de Europese overzeese expansie en het bijbehorende kenmerkend aspect besproken. Met behulp van stap 2 van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan de bron.

	8	3	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de uitleg 'Steden en Burgers' is in het blok 'Stedenstrijd' besproken dat Antwerpen in 1585 de stapelmarkt verliest door de Spaanse inname. Met behulp van stap 2 van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan het gegeven. Het tweede streepje van de opgave kon je oplossen door het stappenplan 'Vragen met Prenten' te gebruiken. Een 'element' dat je bij stap 2 kon kiezen was bijvoorbeeld het afbeelden van de dood bij de Spanjaard.
	9	1	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de uitlegvideo 'Middeleeuwen', die op de vakpagina van onze website te vinden is en een onderdeel vormt van de voorbereidende opgaven, zijn het feodale stelsel en het conflict tussen leenmannen en de leenheer besproken. Met behulp van stap 2 van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan het gegeven.
		1	III	Wat was/waren de extra denkstap(pen)? In de uitleg 'Verlichting' is in het blok 'Monarchie tijdens Verlichting' het absolutisme van Europese vorsten en het bijbehorende kenmerkend aspect besproken. Met behulp van stap 2 van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan het gegeven. De extra denkstap die je bij het tweede streepje kon zetten, was dat het vernielen van de versterkingen van de kastelen ervoor zorgde dat de adel de macht van de vorst niet kon bedreigen.
	10	1	III	Wat was/waren de extra denkstap(pen)? In de bijlagenbundel is het begrip 'trans-Atlantische slavenhandel' besproken. Met behulp van stap 2 van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan het gegeven. De extra denkstap die je bij het eerste streepje moest zetten, was dat het brengen van slaafgemaakten uit verschillende delen van Afrika naar Suriname ervoor zorgde dat er een gemeenschappelijke taal ontwikkeld moest worden.
		2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Met behulp van de tips uit het 'Cito-woordenboek' kon je bedenken dat het economische doel zou gaan om het verkrijgen van geld. Met behulp van stap 2 van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan de bron. In de uitleg 'Verlichting' zijn in het blok 'Monarchie tijdens Verlichting' de begrippen 'nationalisme' en 'emancipatiebewegingen' en de bijbehorende kenmerkende aspecten besproken. Met behulp van stap 2 van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan het gegeven.
	11	3	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de uitleg 'Steden en Burgers' is in het blok 'Gouden Eeuw' het begrip 'mercantilisme' besproken. Met behulp van stap 2 van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan de bron. In de uitleg 'Verlichting' is in het blok 'Democratische Revoluties' de Amerikaanse onafhankelijkheidsverklaring in 1776 besproken. Met behulp van stap 2 van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan de bron.

	12	1	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de uitleg 'Verlichting' is in het blok 'Verlichters' besproken dat Rousseau voorstander was van een directe democratie. Met behulp van stap 2 van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan het gegeven.
Moderne Tijd	13	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Bij deze opgave kon je het stappenplan uit de uitleg 'Chronologievragen', dat in de bijlagenbundel is behandeld, gebruiken om kernwoorden aan te strepen die in de uitleg voorkwamen. Door deze kernwoorden aan te strepen, kon je bepalen waar je de genoemde gebeurtenissen in de geschiedenis kon plaatsen. De volgende kernwoorden verwezen naar periodes uit de aantekeningen: (1) 'grondwet door Thorbecke herzien', (2) 'televisie' (3) 'Eerste Wereldoorlog', (4) 'Belgische afscheiding', (5) 'Puyi keizer van Mantsjoerije', (6) 'Amerikaanse onafhankelijkheid'.
	14	2	III	Wat was/waren de extra denkstap(pen)? In de uitleg 'Verlichting' zijn in het blok 'Politieke stromingen' de begrippen 'feminisme' en 'emancipatie' besproken. Met behulp van stap 2 van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan het gegeven. De extra denkstap die je bij het eerste streepje kon zetten, was dat de verkorte arbeidstijd voor vrouwen zou leiden tot lagere inkomsten voor vrouwen, waardoor zij meer afhankelijk waren van het inkomen van hun man. De extra denkstap die je bij het tweede streepje kon zetten, was dat de aanname van de Arbeidswet aantoonde dat mannen wetten aannamen die verdere emancipatie van vrouwen hinderden, waardoor vrouwenkiesrecht noodzakelijk was om verdere emancipatie van vrouwen te bevorderen.
	15	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de uitleg 'Verlichting' is in het blok 'Politieke stromingen' besproken dat de sociaaldemocraten via het parlement streefden naar verbetering voor de arbeiders. Met behulp van stap 2 van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan de bron.
		1	IV	Niet voorgekomen op de cursus: De standpunten van de anarchisten die passen bij de oproep tot het vernielen en saboteren van de spoorwegen zijn niet besproken tijdens de cursus, omdat dit grotebakstof is.
	16	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de uitleg 'Verlichting' is in het blok 'Politieke stromingen' besproken dat Europese landen als doel hadden om hun cultuur op te dringen aan landen buiten Europa. Met behulp van stap 2 van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan de bron. Vervolgens kon je de opgave oplossen door het stappenplan 'Vragen met Prenten' te gebruiken. Een 'element' dat je bij stap 2 kon kiezen was bijvoorbeeld het afbeelden van Chinese kinderen die onderwezen worden in het Duits.
1		III	Wat was/waren de extra denkstap(pen)? Met behulp van de tips uit het 'Cito-woordenboek' kon je bedenken dat het politieke doel zou gaan om het verkrijgen en behouden van macht. De extra denkstap die je hier kon zetten was dat het opleiden van Chinezen de controle over de kolonie kon versterken, omdat zij in konden worden gezet voor het Duitse bestuur.	

	17	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de uitleg 'China' is in het blok 'Keizerrijk China' de 'zelfversterkingsbeweging' besproken. Met behulp van stap 2 van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan de bron.
	18	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de uitleg 'Duitsland in Europa' is in het blok 'Wereldoorlogen' besproken dat de nationaalsocialisten en de communisten in Duitsland politieke tegenstanders waren en is het begrip 'totalitaire staat' besproken. Met behulp van stap 2 van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan de bron. Vervolgens kon je deze vraag maken door het stappenplan te gebruiken uit de uitleg 'Bronnen Beoordelen'. Bij het eerste streepje kon je het argument gebruiken dat de Himmler, die zelf nationaalsocialist is en de communisten dus als vijand ziet, reden heeft om te overdrijven. Bij het tweede streepje kon je het argument gebruiken dat met de bron valt aan te tonen dat de nationaalsocialisten, die deze uitspraak zelf lieten drukken, geweld gebruikten om politieke tegenstanders uit de samenleving te weren, wat een kenmerk is van een totalitaire staat.
	19	1	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de uitleg 'China' is in het blok 'Republiek China' de oorlog tussen China en Japan besproken. Met behulp van stap 2 van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan het gegeven.
		1	III	Wat was/waren de extra denkstap(pen)? In de uitleg 'China' is in het blok 'Republiek China' de oorlog tussen China en Japan besproken. Met behulp van stap 2 van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan het gegeven. De extra denkstap die je hier kon zetten, was dat Japan met deze film over de wreedheden van de Britten, de Chinezen wilde overtuigen dat de Japanse bezetting beter was dan die van de Britten.
	20	3	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Het eerste streepje van deze opgave kon je oplossen door het stappenplan 'Vragen met Prenten' te gebruiken. Een 'element' dat je bij stap 2 kon kiezen was bijvoorbeeld de lach van Soekarno. Het tweede streepje van deze opgave kon je maken door het stappenplan te gebruiken uit de uitleg 'Bronnen Beoordelen'. Je kon hier het argument gebruiken dat de fotografen reden hadden om niet de hele waarheid te laten zien, omdat uit de instructie blijkt dat ze een gunstig beeld moeten laten zien van het Nederlandse leger.
	21	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de uitleg 'Duitsland in Europa' zijn in het blok 'Ontstaan BRD en DDR' het neerslaan van de arbeidersopstand, de toename van strenge controle door de Staatssicherheidsdienst in 1953 en de bouw van de Berlijnse Muur in 1961 besproken. Met behulp van stap 2 van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan de bron.

	22	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de uitleg 'Duitsland in Europa' zijn in het blok 'Ontstaan BRD en DDR' verschillen tussen de BRD en DDR én de vijandigheid tussen deze twee landen besproken. Met behulp van stap 2 van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan de bron. Vervolgens kon je beredeneren dat de DDR met de negatieve beschrijvingen van het leven in de BRD de propagandaboodschap kon overbrengen dat het leven in het Westen niet aantrekkelijk is.
		2	III	Wat was/waren de extra denkstap(pen)? In de uitleg 'Duitsland in Europa' zijn in het blok 'Ontstaan BRD en DDR' de verschillen tussen de BRD en DDR en de vijandigheid tussen deze twee landen besproken. Met behulp van stap 2 van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan de bron. De extra denkstap die je hier kon zetten, was dat de BRD met het pamflet kon aantonen dat de regering van de DDR wanhopig was door het vertrek van haar burgers.
	23	3	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de uitleg 'China' zijn in het blok 'Volksrepubliek China' de 'Grote Sprong Voorwaarts' en de 'Culturele Revolutie' besproken. Met behulp van stap 2 van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan de bron.
	24	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de uitleg 'China' is in het blok 'Volksrepubliek China' besproken dat Deng Xiaoping in 1976 een einde maakte aan de 'Culturele Revolutie', maar dat er nog steeds weinig politieke vrijheden waren onder zijn bewind. Met behulp van stap 2 van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan de bron.
	25	3	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de uitleg 'Duitsland in Europa' is in het blok 'Hereniging van Duitsland' besproken dat de economische achterstand van Oost-Duitsland ten opzichte van West-Duitsland een probleem vormde na de Duitse hereniging. Met behulp van stap 2 van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan de bron. Vervolgens kon je de opgave oplossen door het stappenplan 'Vragen met Prenten' te gebruiken. Een 'element' dat je bij stap 2 kon kiezen was bijvoorbeeld het afbeelden dat het bloed dat Oost-Duitsland moet versterken uit hetzelfde lichaam komt.

verdeling per categorie:

categorie	aantal punten	percentage
I	2	3%
II	43	72%
III	12	20%
IV	3	5%
	60	100%

In hoeverre was het examen te maken met behulp van de op de cursus opgedane kennis & vaardigheden?

Dit gold voor: 95% van de vragen (namelijk categorie I, II en III).

Categorie I: Algemene (niet-vakgerelateerde) kennis & vaardigheden

Dit betreft de volgende vragen: vragen waarbij een beroep wordt gedaan op algemene kennis & vaardigheden. Dit zijn kennis & vaardigheden die niet zijn opgenomen in de eindtermen in de syllabus.

Categorie II: Alleen-kennis/aanpak-uit-de-cursus-vraag

Dit betreft de volgende vragen:

- Vragen die letterlijk voorkomen in de uitleg (in de uitleg of in een klassikaal voorbeeld);
- Vragen die letterlijk met een stappenplan op te lossen zijn;
- Vragen die vergelijkbaar zijn met opgaven uit de opgavebundel die vrijwel altijd worden opgegeven door de hoofddocent;
- Theorievragen die niet worden behandeld op de cursus, maar die we je van tevoren via de vakkenpagina geadviseerd hebben te leren (uit bijv. Samengevat);
- Vragen die vergelijkbaar zijn met vragen uit de voorbereidende opgaven.

Categorie III: Een-stapje-extra-vraag

Dit betreffen vragen waarbij je, de naam zegt het al, een stapje extra moet zetten. Oftewel: je moest je kennis en vaardigheden behandeld tijdens de cursus combineren met een stukje 'inzicht'. Bijvoorbeeld:

- Je moet net even buiten het stappenplan om denken;
- Je moet informatie uit de tekst halen om een bepaalde variabele voor een formule of berekening uit te rekenen.

Categorie IV: Niet voorgekomen op de cursus

Dit betreft de volgende vragen:

- Vragen over grotebakstof (examenstof die niet behandeld is tijdens de cursus). De stof is niet voorgekomen in de standaard opgegeven opgaven, de voorbereidende opgaven of opgegeven stof op de vakkenpagina.
- Vragen waarvan je redelijkerwijs niet kon vaststellen dat het om een op de cursus behandeld concept in een andere context gaat.